

Avizul Comitetului Economic și Social European privind îmbunătățirea transparenței și a caracterului incluziv al procesului de aderare la Uniunea Europeană

(aviz din proprie inițiativă)

(2014/C 451/06)

Raportor: **dna Marina ŠKRABALO**

La sesiunea plenară din 22 ianuarie 2014, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Îmbunătățirea transparenței și a caracterului incluziv al procesului de aderare la Uniunea Europeană.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 12 iunie 2014.

În cea de-a 500-a sesiune plenară, care a avut loc la 9 și 10 iulie 2014 (ședința din 10 iulie 2014), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 132 de voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Politica de extindere a UE, deși poate nu cea mai populară politică a Uniunii, se numără cu siguranță printre cele mai reușite proiecte politice ale UE. În ultimii ani s-au înregistrat o serie de îmbunătățiri sub aspectul transparenței și caracterului incluziv al procesului de aderare, lucru care s-a făcut simțit în cazul Serbiei și Muntenegrului. Deplasarea strategică a instituțiilor UE către principiile fundamentale, adică statul de drept și guvernarea economică, oferă șansa consolidării democrației participative în cadrul politicii de extindere în ansamblul ei, mai degrabă decât în paralel cu aceasta.

1.2 Cu toate acestea, se profilează o serie de provocări. Se simte nevoia unei mai mari coerențe, pentru a garanta că atât instituțiile UE, cât și guvernele vizate vor adopta o abordare transparentă și favorabilă incluziunii pe parcursul întregului proces de aderare, în cazul tuturor domeniilor politice și în toate țările candidate și potențial candidate. Se impune o integrare politică mai profundă în ceea ce privește (1) negocierile actuale, (2) stimularea dezvoltării societății civile și a dialogului social și (3) consolidarea capacității instituționale, toate aceste aspecte trebuind să se regăsească într-o măsură mai mare în finanțarea asistenței pentru preaderare.

1.3 CESE recomandă Comisiei Europene, Consiliului Uniunii Europene și Parlamentului European:

- să își sporească semnificativ asistența financiară destinată întăririi capacităților instituționale și creșterii gradului de angajare a cetățenilor în procesul de aderare, precum și mării nivelului de profesionalism și independență a mass-mediei;
- să încurajeze intensificarea dialogului social, precum și a celui civil în țările candidate sau potențial candidate și să îl asocieze mai strâns cu procesul de aderare;
- să depună mai multe eforturi în privința prezentării avantajelor și provocărilor politicii de extindere cetățenilor UE, în cooperare cu organizațiile societății civile;
- să facă publice și să difuzeze pe site-urile internet ale delegațiilor UE toate documentele esențiale legate de negocierile în vederea aderării, ca de exemplu rapoartele de țară, traducerea acquis-ului UE și criteriile de referință pentru deschiderea și închiderea capitolelor de negociere;
- să oblige țările implicate în procesul de aderare să adopte și să aplice o legislație ce reglementează accesul publicului la informații și consultările publice și să garanteze că aceste aspecte fac parte integrantă din procesul de monitorizare a progreselor înregistrate;
- să aplice *Orientările 2014-2020 ale DG Extindere privind sprijinul UE pentru societatea civilă din țările implicate în procesul de aderare* ⁽¹⁾ cu aceeași strictețe în toate țările respective și să revizuiască orientările respective astfel încât acestea să abordeze mai detaliat provocările specifice cu care partenerii sociali se confruntă în contextul dialogului social;

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/civil_society/doc_guidelines_cs_support.pdf

- să urmărească aplicarea în totalitate a *Orientărilor 2014-2020 ale DG Extindere privind sprijinul UE pentru libertatea și integritatea mass-mediei din țările implicate în procesul de aderare* ⁽²⁾.

1.4 CESE recomandă guvernelor din țările implicate în negocieri:

- să adopte și să publice o politică scrisă privind accesul la informațiile legate de negocieri și difuzarea acestora, care să asigure:
 - transparența și disponibilitatea publică a datelor privind structura, procedurile și calendarele de negociere;
 - aducerea la cunoștința parlamentarilor a pozițiilor naționale de negociere și furnizarea către public măcar a unor sinteze ale acestora;
- să invite reprezentanți ai societății civile, inclusiv partenerii sociali, să ia parte la activitățile tuturor grupurilor de experți și grupurilor de lucru care se ocupă de capitolele de negociere, precum și la reuniunile principalei echipe de negociere atunci când sunt afectați de aspecte legate de aderare;
- să își definească prioritățile naționale înainte de începerea procesului de negociere, pentru permite echipei principale de negociere să apere mai bine sectoarele prioritare și să obțină rezultate mai bune în final;
- să efectueze regulat evaluări ale impactului reglementărilor, în contextul pregătirii pozițiilor naționale de negociere și al armonizării legislației, în vederea identificării riscurilor legate de ajustare, și să implice actorii nestatali, inclusiv mediul de afaceri, sindicatele și reprezentanții grupurilor sociale interesate în desfășurarea evaluărilor de impact;
- să implice mai mult partenerii sociali și asociațiile de întreprinderi în reformele guvernantei economice și ale pieței muncii, precum și în calcularea costurilor sociale și economice ale armonizării, asigurând astfel luarea în considerare a preocupărilor legate de coeziunea socială și de competitivitate;
- să implice consiliile economice și sociale în programarea asistenței pentru preaderare care vizează satisfacerea necesităților partenerilor sociali;
- să includă partenerii sociali și alte părți interesate relevante, precum asociațiile patronale, printre beneficiarii asistenței tehnice și ai sistemelor de finanțare aflate la dispoziția societății civile;
- să încredințeze parlamentelor naționale un rol proactiv de deliberare și supraveghere în procesul de aderare, care să fie îndeplinit în mod oportun și strategic;
- să se abțină de la a face numiri directe în cadrul comitetelor consultative mixte (CCM), utilizând în schimb proceduri transparente și favorabile incluziunii și implicând consiliile economice și sociale și organismele consultative naționale ale societății civile în selecția candidaților.

1.5 Recomandări adresate CESE:

- comitetele consultative mixte ar trebui să încerce să se plaseze în negocieri pe „poziții de nișă” neocupate de alte organisme și să se concentreze pe un număr restrâns de domenii, în special pe cele patru teme generale ale actualei strategii de extindere – statul de drept, guvernanta economică, consolidarea instituțiilor democratice și a drepturilor fundamentale, precum și intensificarea dialogului social și a celui civil;
- CCM-urile ar trebui să își exploateze la maximum legăturile cu actorii de la nivel național și de la alte niveluri prin audieri publice, consultări online și cooperarea cu consilierii TACSO ⁽³⁾, precum și prin lansarea de proiecte de monitorizare a principalelor politici;
- ar trebui îmbunătățit schimbul de informații între CCM-uri și organele Comisiei, Consiliului și Parlamentului European responsabile cu extinderea, în vederea facilitării comunicării între instituțiile UE și actorii societății civile din țările candidate și potențial candidate;
- Comitetul ar trebui să adopte urgent măsuri care să promoveze și să faciliteze un mai bun echilibru de gen în cadrul CCM-urilor.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/press_corner/elarg-guidelines-for-media-freedom-and-integrity_210214.pdf

⁽³⁾ TACSO este un proiect de asistență tehnică pentru dezvoltarea societății civile din țările implicate în procesul de aderare, finanțat de UE <http://www.tacso.org/>

2. Principalele aspecte și schimbări în politica de extindere a UE înregistrate în ultimii cinci ani

2.1 Deși unele dintre efectele sale societale și politice pe termene lungi pot fi puse în discuție, politica de extindere a UE a fost fără îndoială esențială pentru accelerarea evoluției structurilor naționale de guvernare către economia de piață și democrație, precum și pentru promovarea cooperării regionale în Balcanii de Vest după încetarea războiului din această regiune. În ceea ce privește sfera negocierilor de aderare la UE, perioadele de tranziție pentru implementarea legislației UE, precum și costurile financiare aferente, atât din perspectiva UE, cât și din cea a țărilor candidate vizate, sunt chestiuni esențiale. În condițiile în care deschiderea și închiderea fiecărui capitol de negociere se face printr-un vot unanim al Consiliului, ritmul și calendarul negocierilor se pot dovedi foarte imprevizibile, dacă se ține seama de eventualele impacturi ale politicii naționale într-un stat membru sau în mai multe.

2.2 UE s-a arătat dispusă să îmbunătățească și să adapteze procesul de negociere în funcție de evoluția circumstanțelor politice. Este important de reținut că actuala metodologie de negociere a evoluat considerabil de-a lungul anilor, pe baza abordării „învățarea prin practică”.

2.3 După cum s-a menționat în Comunicarea Comisiei „Strategia de extindere și principalele provocări pentru perioada 2013-2014”⁽⁴⁾, „un învățământ-cheie desprins din trecut este importanța abordării cu prioritate a elementelor fundamentale”, începând cu statul de drept, care „este acum în centrul procesului de extindere”. Aceasta reprezintă o reorientare semnificativă, de la ajustările politice punctuale la problema globală a guvernării democratice, văzută în fine ca o condiție prealabilă a unei alinieri politice efective și durabile la acquis-ul UE. Prin urmare, pe perioada actuală negocierii de aderare (cu Muntenegru, Serbia și Turcia), Comisia intenționează să mențină deschise până la final capitolele 23 (Sistemul judiciar și drepturile fundamentale) și 24 (Justiție, libertate și securitate), ritmul negocierilor urmând să depindă de progresele înregistrate la aceste două capitole cruciale.

2.4 Pe de o parte, schimbările survenite în metodologia de negociere din cadrul procesului de aderare sunt revelatoare în privința flexibilității UE și a preocupării sale sincere față de eficiența negocierilor. Acordarea unei atenții sporite aderării „pe baza dovezilor” a consolidat poziția actorilor nestatali, ale căror informații din surse independente au o mare valoare pentru evaluările periodice care figurează în rapoartele de țară elaborate de Comisie. Pe de altă parte, dacă nu vor exista proceduri clare privind culegerea datelor și angajamentul actorilor implicați, schimbările operate ar putea fi percepute ca reflectând în principal nevoia selectivă a Comisiei de a dispune de probe și ignorând sarcinile administrative impuse țărilor aflate în negocieri.

2.5 Cadrul de negociere cu Serbia⁽⁵⁾ este primul de acest tip care menționează explicit principiile transparenței și deschiderii. El precizează că: „Pentru a consolida încrederea publică în procesul de extindere, deciziile vor fi luate cât de deschis va fi cu putință pentru a garanta o mai mare transparență. Consultările și deliberările interne vor fi protejate în măsura în care acest lucru va fi necesar pentru a garanta procesul decizional, în conformitate cu legislația UE referitoare la accesul public la documente în toate domeniile activităților UE.” Acestea sunt învățăminte prețioase, trase în urma experienței cu Croația, unde s-a înregistrat cea mai slabă participare la vot dintre toate referendumurile privind aderarea la UE (doar 43 %), și reprezintă un progres sub aspectul formalizării unei serii de practici îmbunătățite utilizate în cazul Muntenegrului.

2.6 Concentrarea mai puternică a UE pe guvernarea economică are în vedere introducerea unor strategii naționale de reformă economică și unor planuri de acțiune în domeniul gestionării finanțelor publice, în speranța că informarea și supravegherea macroeconomică la momentul oportun vor putea contribui la prevenirea unei situații de prelungire a recesiunii economice și a situației de deficit excesiv, așa cum s-a întâmplat în Croația imediat după aderarea la UE. Așadar, se prevede ca țările candidate și potențial candidate să fie supuse unor verificări comparabile cu cele care au loc cu statele membre ale UE în contextul semestrului european. Este esențial să se asigure pregătirea din timp a sectorului întreprinderilor, pentru a le ajuta pe acestea să devină mai competitive și să facă față provocărilor de pe piața unică a UE, implicarea partenerilor sociali având și ea un rol esențial în evaluarea și acceptarea dimensiunii sociale a reformelor economice.

2.7 Conform *Orientărilor 2014-2020 ale DG Extindere privind sprijinul UE pentru libertatea și integritatea mass-mediei din țările implicate în procesul de aderare*⁽⁶⁾, existența unei societăți civile dinamice este esențială pentru promovarea pluralismului și a democrației participative. Prin urmare, sprijinul UE față de societatea civilă ar trebui să urmărească: (1) crearea unui mediu propice activităților societății civile și (2) consolidarea capacității organizațiilor societății civile de a acționa ca actori independenți, eficienți și responsabili. Orientările se vor dovedi un instrument util pentru integrarea societății civile, cu condiția ca punerea lor în aplicare să se ridice la înălțimea ambițiilor.

⁽⁴⁾ COM(2013) 700 final.

⁽⁵⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=RO&t=PDF&gc=true&sc=false&f=AD%201%202014%20INIT>

⁽⁶⁾ A se vedea nota de subsol 2.

2.8 Până acum, politica de extindere nu s-a achitat pe deplin de obligația informării cetățenilor UE cu privire la importanța sa esențială pentru securitatea și prosperitatea întregului continent, acest lucru putând contribui la calmarea temerilor pe care perspectiva unei noi extinderi le poate genera odată cu alte forme de xenofobie, mai ales într-o perioadă de criză economică. Pe măsură ce amintirea războiului din Balcani se șterge, actuala criză din Ucraina poate acționa ca un memento al faptului că lipsa păcii și a democrației ne poate afecta pe toți.

3. Accesul publicului la documentele de negociere

3.1 Chiar dacă procesul de aderare nu prevede stabilirea de condiții în materie de transparență și incluziune, așteptările cetățenilor în domeniu sunt din ce în ce mai mari în țările care își negociază aderarea la UE. În cazul Croației au lipsit informațiile privind procedurile tehnice de negociere. Deși a fost adoptat un protocol privind coordonarea politicii interne privind pozițiile de negociere cu UE, documentul nu a fost niciodată publicat în jurnalul oficial. Toate documentele elaborate de guvernul croat în contextul negocierilor cu UE, altele decât proiectele legislative, au fost discutate și adoptate în ședințe de guvern desfășurate cu ușile închise. Aceasta a însemnat că publicul nici măcar nu a putut solicita să consulte documentele neclasificate, deoarece nu a existat nicio informație oficială cu privire la existența lor. A fost nevoie de câțiva ani de presiune din partea societății civile pentru ca guvernul să înceapă să publice informații elementare despre documentele discutate în timpul ședințelor.

3.2 Sub aspectul controlului parlamentar, nicio țară nu a dat dovadă de practici mai bune decât Slovenia, al cărui parlament național a avut drept de veto asupra pozițiilor de negociere⁽⁷⁾, acestea din urmă fiind prezentate și cetățenilor. Deși guvernul croat a acționat cu succes în calitate de gardian al consensului politic pe parcursul celor șase ani de negocieri dificile cu UE, el nu a reușit să exploateze amplul angajament al parlamentarilor, experților și publicului larg în dezbaterile politice. Accesul la pozițiile de negociere ale guvernului și la rapoarte a fost restrâns la funcționarii guvernamentali și la un număr limitat de membri ai comitetului național de monitorizare a negocierilor de aderare, ceea ce a însemnat practic excluderea mării majorități a membrilor parlamentului și cu atât mai mult a marelui public. Acest scenariu nu trebuie să se repete în viitoarele runde de negociere.

3.3 Informarea la momentul oportun a actorilor nestatali și a mass-mediei și monitorizarea independentă a procesului de negociere au fost împiedicate și de faptul că documentele elaborate de Comisia Europeană și de Consiliu, precum pozițiile comune ale UE, nu erau proprietatea Republicii Croația. Drept urmare, guvernul acestei țări a afirmat că nu era îndrituit să le facă publice. În același timp, nici instituțiile UE nu au publicat documentele din proprie inițiativă⁽⁸⁾.

3.4 În cazul Muntenegrului s-a înregistrat o îmbunătățire evidentă sub aspectul publicării documentelor de negociere. Comisia a publicat pe site-ul său toate rapoartele de țară, care pot servi drept instrumente utile de evaluare, de către toate părțile interesate, a gradului de nealinieră a legislației naționale la *acquis*. În plus, Consiliul a anticipat în mod proactiv așteptările, publicând pozițiile comune ale UE pentru capitolele 23 și 24, având în vedere importanța reformelor implicate și interesul manifestat de public față de acestea. Rămâne de văzut dacă această bună practică se va concretiza într-o politică ce ar urma să se aplice în cazul Serbiei și Turciei, ori pentru capitolele deja deschise. De asemenea, nu există niciun motiv oficial pentru care Consiliul să nu poată face publice toate criteriile de referință de deschidere a unui capitol, odată ce acestea au fost aprobate în unanimitate. Accesul în timp util la astfel de documente esențiale în negocieri are o importanță crucială pentru furnizarea de informații și contribuții de către societatea civilă, prezentarea corectă în mass-media și monitorizarea independentă a îndeplinirii obligațiilor guvernamentale.

3.5 Profitând de învățăminte trase la finalul ultimelor valuri de extindere, Comisia a devenit mai conștientă de rolul crucial al mass-mediei independente și profesioniste, fapt evidențiat de organizarea, în 2011 și 2013, a două conferințe sub titlul *Speak-up*, precum și de adoptarea *Orientărilor 2014-2020 privind sprijinul UE pentru libertatea și integritatea mass-mediei din țările implicate în procesul de aderare*, care pot servi și drept bază pentru alocarea finanțării. O provocare încă prezentă constă însă în identificarea modului în care mass-media poate menține contactul cu publicul din UE, care trebuie și el informat cu privire la sensul și dinamica politicii de extindere.

⁽⁷⁾ <http://www.ijf.hr/eng/EU4/marsic.pdf>

⁽⁸⁾ În practică, Consiliul a permis, la cerere, accesul la documentele de negociere, după eliminarea din acestea a informațiilor sensibile, referitoare în special la pozițiile și documentele statelor membre, prevalându-se de faptul că acestea presupun consultări interguvernamentale și țin de relațiile internaționale, conform articolului 4 din Regulamentul (CE) nr. 1049/2001 din 30 mai 2001. Politica de clasificare a documentelor aplicată de Consiliu limitează și accesul la informațiile privind aderarea din Parlamentul European, unde există săli speciale rezervate depozitării și consultării documentelor clasificate.

4. Rolul societății civile în procesul de aderare la UE

4.1 Angajarea societății civile în procesul de aderare se face prin (1) implicarea ei directă în negocierile efective (adică în evaluare, pregătirea pozițiilor naționale și supravegherea evoluțiilor), (2) dialogul social și civil în materie de formulare a politicilor și armonizare legislativă cu *acquis-ul*, (3) participarea la programarea fondurilor de preaderare și (4) monitorizarea independentă a progreselor și efectelor sociale ale proceselor de reformă. Îndeplinirea acestor sarcini presupune un sprijin financiar adecvat, prin intermediul guvernului național și al fondurilor de preaderare ale UE.

4.2 Experții societății civile au reprezentat un procent ridicat în cadrul grupurilor de lucru ale Croației și Muntenegrului care au lucrat la pregătirea pozițiilor de negociere (peste o treime din numărul total de membri). În ambele cazuri au fost lansate cereri deschise de candidaturi, iar întreaga componență a grupurilor de lucru a fost făcută publică. Însă, în cazul Croației, amploarea participării a depins în special de stilul de conducere din fiecare grup. În mai multe rânduri, membrii societății civile nu au avut acces la proiectul pozițiilor de negociere care trebuiau prezentate. Prin urmare, contribuția societății civile s-a limitat în principal la faza inițială de examinare, având un impact redus asupra conceperii strategiei de negociere și asupra evaluărilor timpurii privind costurile și beneficiile socioeconomice.

4.3 Instituțiile UE au pus la punct mai multe canale de consultare a societății civile, în scopul culegerii de dovezi privind evoluția reformelor legate de aderare: corespondență online, consultări anuale ale societății civile la Bruxelles, întâlniri în țările vizate, informări și evenimente publice cu ocazia vizitelor efectuate de reprezentanți ai UE. De asemenea, Comisia s-a arătat receptivă față de elaborarea de către organizațiile societății civile a unor rapoarte independente de monitorizare. Însă Comisia a mai recunoscut și că a avut o atitudine mult mai proactivă față de ONG-uri decât față de sindicate și de asociațiile de întreprinderi. Acest lucru este reflectat atât de nivelurile la care au avut loc contactele, dar și de sfera de aplicare și obiectivele mecanismelor de finanțare pentru preaderare destinate consolidării capacităților și monitorizării politicilor.

4.4 O privire retrospectivă asupra procesului de aderare al Croației arată că nu s-a profitat de acest prilej pentru a se consolida dialogul social național, lucru care ar fi putut contribui la crearea unor condiții mai favorabile și mai durabile pentru apartenența acestei țări la UE, așa cum s-a întâmplat în Bulgaria. Consiliile economice și sociale naționale nu au fost utilizate suficient pentru organizarea de dezbateri pe teme legate de costurile de ajustare socioeconomice sau de măsurile de sprijin, ori pentru programarea asistenței pentru preaderare. Procentul fondurilor de preaderare destinat consolidării structurilor dialogului social și capacităților organizaționale ale partenerilor sociali a fost foarte mic. Ar trebui ca structura capilară a asociațiilor de întreprinderi și a sindicatelor să fie utilizată din ce în ce mai frecvent ca platformă de dezbateri privind costurile și beneficiile aderării, precum și în vederea pregătirii din timp a economiei.

4.5 În ceea ce privește elaborarea politicilor, în Croația, ca o confirmare a tendințelor negative observate cu ocazia valurilor precedente de extindere, peste 80 % din legislația de transpunere a *acquis-ului* a urmat un parcurs accelerat, adesea în absența oricărei consultări publice și cu minime evaluări ale impactului reglementărilor, ceea ce a afectat calitatea și transparența elaborării actelor normative⁽⁹⁾. Dimpotrivă, s-a putut constata cu satisfacție că programarea Instrumentului de asistență pentru preaderare s-a făcut în mod participativ, mai ales în ce privește componenta societății civile, fiind coordonată de Consiliul pentru dezvoltarea societății civile, cu asistență tehnică din partea Biroului guvernamental pentru societatea civilă. Aceasta a dus la crearea unor sisteme de subvenții foarte utile, care au sprijinit monitorizarea independentă a politicii în mai multe domenii principale de reformă. și a permis implicarea considerabilă a partenerilor sociali în procesul de alocare a fondurilor destinate consolidării competențelor de dialog social. Incoerențele dintre cele două procese menționate mai sus ar trebui evitate, iar abordarea participativă în cadrul procedurilor decizionale ar trebui să ocupe o poziție dominantă în cadrul viitoarelor procese de aderare.

5. Rolul CESE în facilitarea implicării societății civile în procesul de aderare

5.1 În calitatea sa de susținător convins al politicii de extindere, CESE a instituit comitete consultative mixte (CCM) care aduc laolaltă organizațiile societății civile în vederea formulării de recomandări către autoritățile politice naționale și europene și a promovării, în țările candidate și potențial candidate, a dezbaterilor publice pe tema integrării în UE. Aceste structuri au permis desfășurarea de discuții informate pe tema negocierilor, din perspective multiple, și au permis identificarea consecințelor preluării *acquis-ului* UE pentru diverse componente ale societății, susținând implicarea societății civile în proces. Alături de CCM-uri, Forumul societății civile din Balcanii de Vest servește drept platformă regională de comunicare cu autoritățile politice și oferă ocazia conectării în rețea a organizațiilor societății civile din regiunea respectivă, analizând în același timp problemele majore cu care se confruntă societatea civilă.

⁽⁹⁾ SIGMA (Sprijin pentru îmbunătățirea guvernării și a gestionării) – Raport de evaluare privind Croația, mai 2011.

5.2 Lista următoare cuprinde câteva dintre provocările cu care se confruntă CCM-urile în activitatea lor:

- guvernele tind să exercite o influență excesivă în numirea membrilor CCM;
- s-au produs sincope în activitatea și raporturile din cadrul CCM, din cauza înlocuirii frecvente a membrilor CESE care au făcut parte din CCM-uri; însă este posibil și ca rotația prea redusă a membrilor din țările partenere să fi împiedicat contactarea altor organizații;
- CCM-urile au o capacitate limitată de a stabili contacte cu o gamă mai extinsă de organizații locale ale societății civile, mai ales cu acelea care activează în afara capitalei și a centrelor urbane;
- CCM-urile au tendința de a-i prefera pe membrii CESE de sex masculin, cota medie a acestora fiind în prezent de 78 %. Aceasta reprezintă un dezechilibru serios în materie de gen, CESE fiind îndemnat stăruitor să conceapă și să aplice măsuri care să remedieze această situație nesatisfăcătoare.

5.3 Creșterea nivelului de conștientizare în privința rolului societății civile și includerea partenerilor sociali în procesul de aderare au constituit pentru CESE atât o misiune, cât și o provocare. Într-o serie de țări, guvernele au păstrat o atitudine negativă față de societatea civilă, motiv pentru care recomandările CCM-urilor au avut un ecou restrâns. Cu toate acestea, CCM-urile au creat oportunități privind schimburile directe dintre societatea civilă și funcționarii și politicienii UE și ai țărilor respective, în ciuda faptului că ele au influențat prea puțină politicile guvernamentale. Având în vedere aceste lucruri, este limpede că CCM-urile vor avea foarte multe de câștigat de pe urma unei susțineri mai ferme din partea Comisiei, Consiliului și Parlamentului European și a unei cooperări mai strânse cu aceste instituții și vor face astfel încât principalele preocupări cu privire la consecințele naționale ale aderării, formulate în urma dialogului civil și social din țările vizate, să se facă auzite în toate forurile de decizie relevante.

Bruxelles, 10 iulie 2014.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE
